

COVID-19 БУЮУ КОРОНАВИРУС ЦАР ТАХЛЫН ҮЕД ОЛОН НИЙТИЙН АЮУЛГҮЙ БАЙДЛЫГ ХАНГАХАД ЧИГЛЭСЭН ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА

Э.Батболд.
ДХИС-ийн Магистрант,
цагдаагийн хошууч

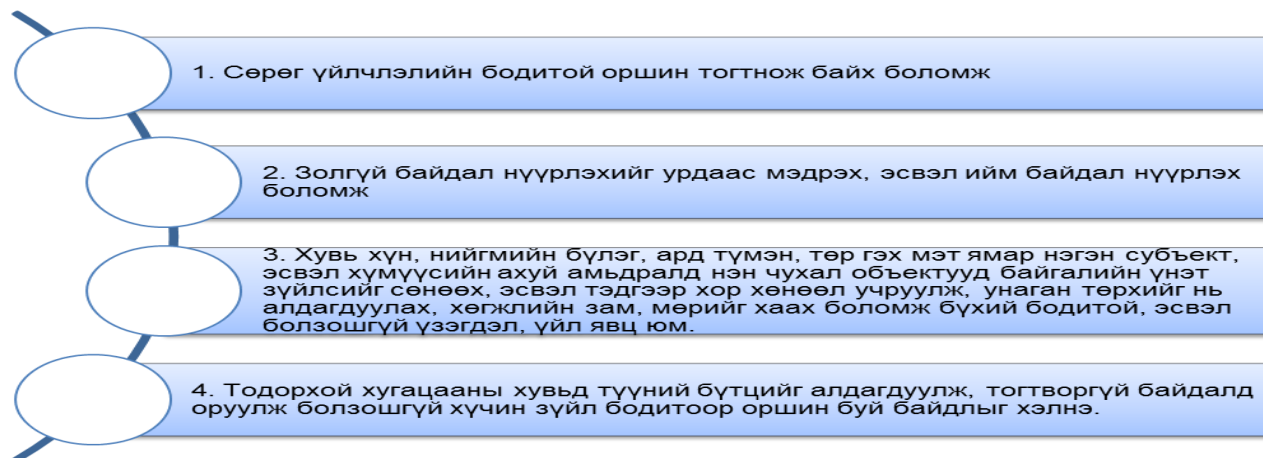
Товчлол. Дэлхий дээр хүн төрөлхтөн биднээс хамааралгүй байгалийн гамшиг, аюулт үзэгдэл болон хүний хүчин зүйлээс хамааралтай осол, сүйрэл, эмх замбараагүй байдал, террорист халдлага гэх мэт олон нийтийн аюулгүй байдалд заналхийлж байгаа аюулт хор уршиг, үр дагавар жилээс жилд өсөн нэмэгдэж байна. Сүүлийн 2 жилийн хугацаанд дэлхийн улс орнуудад COVID 19 коронавирүс цар тахал эрчимтэй нэмэгдэж, хүн амь насаа алдах, улс орны эдийн засагт нөлөөлхүйцээр хор учруулж байна. Энэ нь зөвхөн Монгол улсын төдийгүй дэлхийн улс орнуудын тулгамдсан асуудлуудын нэг болоод байгаа бөгөөд учруулсан хор хохирол, аюулын хэм хэмжээ, давтамж, хүрээ, далайц нь өссөөр байгаа нь нэн тэргүүний тулгамдсан асуудлуудыг нэг болоод байна.

Иймд Монгол улс 2020 оны 04 сарын 29 өдөр коронавирүс халдвар /ковид-19/-ийн цар тахлаас урьдчилан сэргийлэх, тэмцэх, нийгэм, эдийн засагт үзүүлэх сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай хууль батлан энэхүү цар тахалтай тэмцэхэд анхааран олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн олон арга хэмжээг авч ажиллаж байна.

Түлхүүр үг. Олон нийтийн аюулгүй байдал, цар тахал, хариу арга хэмжээ

Үндсэн хэсэг. Аливаа нийгэмд төрийн үндсэн үүрэг нь иргэдээ гадна, дотнын аюул заналхийллээс хамгаалж, эрх ашиг сонирхлыг нь хангах явдал байдаг. Үүнийгээ биелүүлэхийн тулд нийтээр дагаж мөрдөх хэм хэмжээ тогтоосон хууль тогтоомж гаргаж, түүнийг хүн бүрээр сахиулж мөрдүүлэхэд анхааран төр засаг шүүх, цэрэг, цагдаа гэсэн институцүүдийг ажиллуулах замаар хэрэгжүүлдэг. Аюул занал бол яг таг тодорхойлж болдог ойлголт биш бөгөөд үүнийг янз бүрийн утгаар хэрэглэдэг. Аюулгүй байдал гэдгийн анхдагч ухагдахуун нь **“Аюул”** гэсэн үг юм.

Аюул гэсэн ойлголтыг дараах 4 хүрээнд авч үзсэн байна.¹

Иймд аюул гэдэг нь сөнөөх, сүйтгэх шинж чанар бүхий объект, хүчин зүйлсийн зүгээс хүн, амьд байгаль, ямар нэгэн зүйлд хор хохирол учруулах магадлалын тухай ойлголт юм. Аюулыг арилгах, багасгах, сааруулах, учруулах хор хохирлыг бууруулах нь аюулгүй байдлыг хангах арга хэмжээний нэг зорилго юм.

Аюулгүй байдлын олон төрөл, олон талт байдал, олон хүчин зүйлсээс шалтгаалах зэргээс үндэслэн шинжлэх ухааны бүхий л цогц асуудлыг багтааж үзэх зорилгоор эрдэмтэд аюулгүй байдлын

¹ Доктор Б.Эрдэнэчимэгийн “Аюул” гэсэн ойлголтын тодорхойлолт

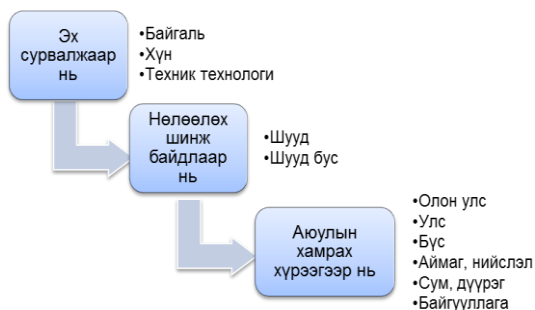
шинжлэх ухаан “*Секьюритологи*” хэмээн нэрлэх нь оновчтой гэж үзсэн.² Монгол хэлний дэлгэрэнгүй тайлбар тольд “*Аюулгүй гэдэг нь аюул байхгүй, айж эмээх, сандрах, түгшүүргүй гэсэн утгатай бол аюулгүй байдал гэдэг нь осол, түгшүүргүй байх төлөв*”³ гэж тодорхойлжээ. Нөгөө талаараа аюулгүй байдал нь зөвхөн эрх, ашиг сонирхол хамгаалагдсан байдал биш, халдлага, дайралт, довтолгооноос хамгаалах, няцаах, сөрөг тэмцэл явуулах зэрэг үйл ажиллагаануудыг хамтад нь багтаасан цогц ойлголт юм.

Аюулгүй байдал нь доорх 2 элементтэй.

1. **Субъект** – Нөхцөл байдалд идэвхтэй нөлөө үзүүлж, аюулгүй байдлын аль нэгэн төрлийн төлөө хариуцлага хүлээж, түүний талаар шийдвэр гаргаж, практикт хэрэгжүүлж байх үүрэгтэй хувь хүн, байгууллагыг ойлгоно.
2. **Объект** – сөрөг хүчний нөлөөлөлд автагдан өөрийн оршин тогтнох, хөгжин дэвших нөхцөлөө алдаж, эрх, ашиг сонирхол нь хөндөгдөж, хохирч болох бие хүн, нийгэм, түүний бүрэлдэхүүн хэсэг, төр, улс, түүний байгууллага, институцүүд, орон зайн нөхцөл байдал, хамгаалалт шаардлагатай болж байгаа биет зүйл, үйл хөдлөл, ажиллагаа, тогтолцоо, түүний бүрэлдэхүүн хэсгүүдийг хамааруулан ойлгоно.

Олон нийтийн аюулгүй байдал гэдгийг Монгол Улсын Үнсэн хуулиар хамгаалагдсан иргэн, нийгэм, төрийн эрх ашиг сонирхол дотоод ба гадаад шинж чанартай аюул заналхийллээс хамгаалагдсан байдал гэж тодорхойлж болно.

Олон нийт гэдэг нь ямар нэг ашиг, сонирхол нэгтэйгээр хамтран тодорхой орон зай, цаг хугацааны газар орчны байршлаас үл хамааран хамтдаа аж төрж буй хүмүүсийн бүлэг юм. Олон нийтийн аюулгүй байдалд нөлөөлөх хүчин зүйлсийг дараах байдлаар ангилна.

Монгол улсын аюулгүй байдлын үндсэн объект нь дараах ашиг сонирхлоор тодорхойлогддог байна. Үүнд:

- Бие хүний аюулгүй байдал
- Нийгмийн аюулгүй байдал
- Төрийн аюулгүй байдал

Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах ажиллагааны үндсэн чухал объект

нь хүний аюулгүй байдал юм. Хүний аюулгүй байдал нь өөр хоорондоо уялдаа бүхий дараах 7 үндсэн чиглэлээс бүрдэнэ.

1. Хувийн аюулгүй байдал
2. Эрүүл мэндийн аюулгүй байдал
3. Хүнсний аюулгүй байдал
4. Хүрээлэн буй орчны аюулгүй байдал
5. Эдийн засгийн аюулгүй байдал
6. Улс төрийн аюулгүй байдал

Олон нийтийн газарт иргэний амь нас, эрүүл мэнд, аж ахуйн нэгж, байгууллагын эд хөрөнгөнд аюул учирсан эсхүл аюул чирч болохуйц нөхцөл байдал үүссэн тохиолдолд олон нийтийн аюулгүй байдал алдагдана. *Онцгой нөхцөл байдал гэдэг нь* байгалийн болон хүний хүчин зүйлээс хамааралтай нийгмийн тодорхой тогтолцоог алдагдуулсан, олон нийтийн аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөхүйц

² Ч.Улаанхүү, Аюулгүй байдлын үндэс, УБ, 2016, 18 дахь тал

³ Монгол хэлний дэлгэрэнгүй тайлбар толь, I боть, (А-Г), Шинжлэх ухааны академи. Хэл зохиолын хүрээлэн. УБ. 2008. 176 дахь тал

үзэгдэл, үйл явц юм. Иймд аюулгүй байдлаа хангах хэрэгцээ шаардлага нь нийгэм, хүмүүсийн амьдрал, үйл ажиллагааны анхдагч асуудал бөгөөд урьдчилан зөв мэдэрч, зохион байгуулалттай тасралтгүй явуулах сөрөг арга хэмжээ нь гадаад, дотоод орчинд болж буй аюул заналхийлэлд хариу үйлчлэл үзүүлэх нөхцөл боломжийг бүрдүүлнэ.

Цагдаагийн байгууллагын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны төрөл, арга, хэлбэр: Аливаа улс орон дотооддоо олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах хүч хэрэгслийн гол бүрэлдэхүүн хэсэг нь цагдаагийн байгууллага байдаг. Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагаа нь онцгой нөхцөл байдал үүссэн үед төр, нийгэм, иргэний эрх ашиг сонирхлыг хамгаалах, нийгмийн дэг журмын хэвийн байдлыг хангах, сэргээхэд чиглэгдсэн төрөөс явуулж буй нийгэм, эдийн засаг, эрх зүй, зохион байгуулалтын цогц арга хэмжээ юм. Цагдаагийн байгууллагын нийтийн хэв журам хамгаалах, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах гэсэн 2 чиглэл бүхий хуулиар хүлээсэн үндсэн чиг үүрэг нь хоорондоо салшгүй холбоотой бөгөөд нийтийн хэв журам сахиулах үйл ажиллагаа алдагдсан тохиолдолд олон нийтийн аюулгүй байдал давхар алдагдана гэсэн үг юм.

Хамгаалалт нь дараах хэлбэртэй байна.

- Алба хаагчдын хүчээр хийх хамгаалалт
- Техник хэрэгслийн хамгаалалт
- Цахим технологийн хамгаалалт
- Хамтын ажиллагааны хамгаалалт
- Олон нийтэд түшиглэсэн хамгаалалт

Цагдаагийн байгууллагын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны хүрээнд дараах арга хэмжээнүүдийг авч хэрэгжүүлнэ.

- Нөхцөл байдлын мэдээ, мэдээллийг хүлээн авч, дүн шинжилгээ хийх
- Дээд шатны дарга, удирдлагад мэдээлэх илтгэх
- Албаны болон өндөржүүлсэн бэлэн байдал зарлаж, хүч хэрэгслийг төвлөрүүлэх арга хэмжээ авах
- Урьдчилан боловсруулсан төлөвлөгөөний дагуу удирдлагын багийг бүрдүүлэх
- Нөхцөл байдалтай уялдуулан төлөвлөгөөндөө тодотгол хийх
- Шаардлагатай хүч хэрэгслийн тооцоог гаргах
- Удирдлагын багийн гүйцэтгэх үүргийг нарийвчлан хуваарилах
- Хүч хэрэгслийн шаардлагатай хэсэгт байршуулах ажлыг зохион байгуулах
- Удирдлагын баг ажиллагааг удирдах байр луугаа хурдан шилжин байрлах
- Төлөвлөгөөний дагуу эргүүл, хамгаалалтын үйл ажиллагаа зохион байгуулах
- Нөхцөл байдал хүндэрсэн тохиолдолд нөөц хүч хэрэгслийг татан оролцуулах
- Хамгаалалтын явцад гарсан алдаа дутагдал, гаргасан амжилтыг дүгнэн хэлэлцэх
- Ажиллагаа дууссаны дараа дээд шатны удирдлагад илтгэн танилцуулах
- Бэлэн байдлыг цуцалж, хэвийн горимд шилжих заавар өгөх гэх мэт.

Цагдаагийн байгууллагын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагааны харилцан, хамтын ажиллагаа: Цагдаагийн байгууллага нь олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах ажиллагааг хэрэгжүүлэхдээ дан ганц өөрсдийн хүч хэрэгсэлд тулгуурлах бус харин төрийн болон төрийн бус, тусгай чиг үүргийн бусад байгууллагуудтай харилцан, хамтран ажиллах замаар зохион байгуулах нь ажиллагааны хүссэн үр дүнд хүрэх магадлалыг улам нэмэгдүүлнэ.

Хамтын ажиллагаа гэдэг нь тодорхой зорилтыг хамтран шийдвэрлэхийн тулд хоёр буюу түүнээс дээш оролцогчийн харилцан зөвшилцсон үйл ажиллагааг хэлнэ.

Цагдаагийн байгууллагын олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах ажиллагаанд шаардлагатай тохиолдолд харьяалал харгалзахгүй бүх аж ахуйн нэгж, байгууллагууд дэмжлэг үзүүлж хамтран ажиллана. Тухайлбал:

- Төрийн байгууллага
- Төрийн бус байгууллага
- Нутгийн захиргааны байгууллага
- Тусгай чиг үүргийн байгууллага
- Аж ахуйн нэгж

Цагдаагийн байгууллага **“Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах”** чиг үүргээ хэрэгжүүлэхдээ тухайн үйл ажиллагааны зорилго, хамрах хүрээ, объектын зэрэглэл, ач холбогдол, хүч хэрэгслийн төвлөрөл зэрэг олон хүчин зүйлсээс хамаарч дор дурдсан олон байгууллагатай харилцан хамтран ажилладаг.

- Төрийн тусгай хамгаалалтын байгууллага
- Онцгой байдлын байгууллага
- Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх байгууллага
- Эмнэлгийн байгууллага
- Тагнуулын байгууллага
- Мэргэжлийн хяналтын байгууллага
- Нутгийн захиргааны байгууллага
- Хувийн хэвшлийн аж ахуйн нэгж, байгууллага
- Бусад байгууллага

Цагдаагийн байгууллага дээрх байгууллагуудтай дараах эрх зүйн хэлбэрээр харилцан хамтран ажиллана.

- Хууль тогтоомжид тусгайлан үүрэг болгосон
- Хамтран ажиллах гэрээ байгуулах
- Санамж бичиг байгуулах

Цагдаагийн байгууллага нь олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр хамтран ажиллах байгууллагуудаас ирүүлсэн тухай санал, хүсэлт, эсхүл харилцан, хамтран ажиллахаар цагдаагийн байгууллагаас тавьсан хүсэлтийг хүлээн авсан бол энэ талаар Цагдаагийн төв байгууллагын даргад танилцуулж, өгсөн үүрэг чиглэлийн дагуу хэрэгжүүлэх ажлыг зохион байгуулна.

Хүн, малын гоц халдварт өвчний тухай ойлголт: Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас хүн, мал, амьтны гоц халдварт, халдварт нийт 118 төрлийн өвчнийг тодорхойлсон байдаг. **Хүн, мал, амьтны гоц халдварт өвчин** гэж олон улсын хил хязгаараас үл хамааран богино хугацаанд дамжин тархаж хүн ба мал амьтны эрүүл мэндэд болон улс орны эдийн засагт ихээхэн хохирол уяруулж, үндэсний аюулгүй байдалд сөргөөр нөлөөлөх халдварт өвчнийг хэлнэ.⁴

Өвчин гэж гарал буюу эх үүсвэрээсээ хамаарахгүйгээр хүмүүст ихээхэн гэм хор учруулах эсхүл учруулж болох өвчин эмгэг буюу эрүүл мэндийн төлөв байдлыг хэлнэ.

Халдвар гэж хүн амьтны эрүүл мэндэд аюул учруулж болох халдвар үүсгэгч хүн болон амьтны биед нэвтрэн орох өсөх буюу үржихийг хэлнэ.

Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарсан үед хорио цээрийн дэглэм сахиулах үйл ажиллагааны арга, хэлбэр: Гоц халдварт өвчин гарсан бүс, нутаг дэвсгэрт хорио цээрийн бүс байгуулж, дэглэм тогтооход оролцох цагдаагийн байгууллага, алба хаагчийн үйл ажиллагааны арга нь:

- Ажиглалт хийх
- Шалгалт хийх
- Хязгаарлалт, хориг тавих
- Мэдээлэл цуглуулах

⁴ Г.Даваадорж, С.Цогтбаатар. Аюулт үзэгдэл, ослоос сэргийлэхүй. УБ. 2009.54 дэх тал

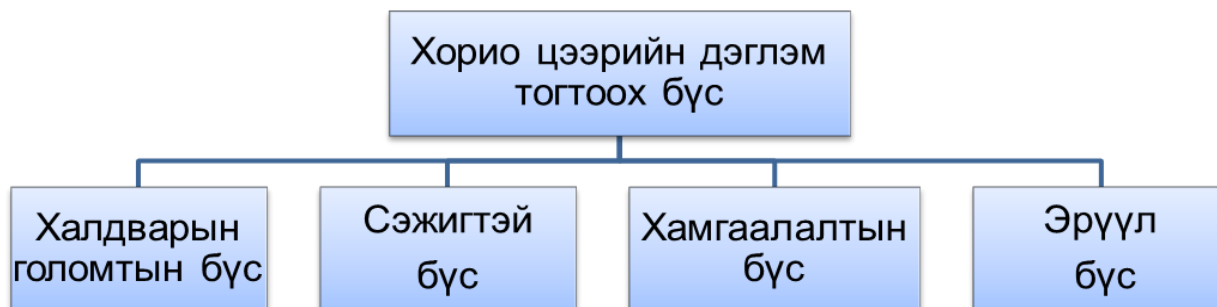
- Хүн, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд хяналт тавих
- Техник хэрэгсэл ашиглан хяналт тавих

Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарч, хорио цээрийн дэглэм тогтоосон бүсэд цагдаагийн байгууллагын явуулах үйл ажиллагаа нь:

- Хөдөлгөөнт болон явган эргүүлийг зохион байгуулах
- Хэв журмын харуул ажиллуулах
- Шалган нэвтрүүлэх цэгээр орох, гарах хөдөлгөөнд хяналт шалгалт хийх
- Голомтын төв цэгт хорио цээрийн хамгаалалт зохион байгуулах
- Бичиг баримт шалгах
- Хүний бие, тээврийн хэрэгсэл, эд зүйл, ачаа тээшинд үзлэг хийх
- Сэжиг бүхий эд зүйлийг түр хураан авах
- Хорио цээрийн дэглэм зөрчсөн үйлийг илрүүлж, эрх бүхий албан тушаалтанд шилжүүлэн шийдвэрлэх
- Онцгой байдлын болон мэргэжлийн ангиудын үйл ажиллагаанд дэмжлэг үзүүлэх

Хорио цээрийн дэглэм тогтооно гэдэг нь хүн ба мал, амьтны гоц халдварт өвчин гарсан үед халдварын тархалтын голомтыг хязгаарлан зогсоох, халдвар дамжин тархахаас урьдчилан сэргийлэхэд чиглэсэн иж бүрэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг хэлнэ. Хүн, мал, амьтны гоц халдварт өвчнөөр хүн өвчилсөн үед Эрүүл мэндийн яамны харьяа ХӨСҮТ, БГХӨСҮТ, УМЭГ, УМЭАЦЭЛ гэх мэт газрууд гоц халдварт өвчний оношийг баталгаажуулж, Улсын мэргэжлийн хяналтын газар дүгнэлт гаргана.

Гоц халдварт өвчин гарсан тохиолдолд хорио цээрийн дэглэм тогтоох бүсийг өвчний тархалтын байдлаас хамаарч 4 бүс болгон хорио цээр тогтоодог. Үүнд:

Хүн ба мал, амьтны гоц халдварт өвчин гарч хорио цээрийн дэглэм тогтоох нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын үйл ажиллагааг дараах 3 үе шатанд хуваана. Үүнд:

- ✚ Бэлтгэх
- ✚ Явц
- ✚ Төгсгөл

Бэлтгэл үе:

- Бие бүрэлдэхүүнийг өндөржүүлсэн бэлэн байдлын дохиогоор цуглуулах схем боловсруулах
- Хорио цээрийн дэглэм сахиулахад шаардлагатай хүч хэрэгслийн тооцоог урьдчилсан байдлаар гаргаж, бэлэн байдлыг хангуулах
- Хорио цээрийн дэглэм тогтоосон голомтын бүсэд хүч хэрэгслийг байршуулах зохион байгуулалтын арга хэмжээг авах
- Нөөц хүч хэрэгслийн тооцоог урьдчилан гаргасан байх
- Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарсан үед ажиллах бие бүрэлдэхүүний бэлтгэлийг урьдчилан хангах, төлөвлөгдсөн ажлын зохион байгуулалтын арга хэмжээний биелэлтийг шалгах
- Халдварт өвчний голомтын бүсэд ажиллах хүч хэрэгслийг мэргэжил, арга зүйн удирдлагаар хангах үүрэг бүхий удирдлагын баг /шуурхай штаб/-ийг байгуулах

- Нутаг дэвсгэрийн цагдаагийн байгууллагын харьяа албадын харилцан, хамтран ажиллах зааварчилгаа боловсруулах

Явцын үе:

- Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарсан голомтын бүсэд гүйцэтгэх үүрэг, ажиллах хуваарийг тодорхой болгох
- Нутаг дэвсгэрийн засаг захиргаа, мэргэжлийн хяналтын алба, мал эмнэлгийн албадын үйл ажиллагаатай уялдуулах ажлыг зохион байгуулах
- Халдварт өвчин гарсан голомтын бүсэд эмх замбараагүй байдал үүссэн үед ажиллах төлөвлөгөөний дагуу хүч хэрэгслээ хуваарилан бэлтгэх
- Тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчдын хөдөлгөөнийг хязгаарлаж хяналт тавих
- Хүн, малын гоц халдварт өвчин гарсан бүс, нутаг дэвсгэрт ажиллаж амьдарч байгаа иргэдэд анхааруулга, санамжийг мэдээллийн хэрэгсэл ашиглаж явуулах
- Хорио цээрийн дэглэмийг зөрчиж байгаа иргэдийн үйлдлийг илрүүлэн баримтжуулах, таслан зогсоох, албадан саатуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлэх
- Халдварын голомтын бүс болон түүний ойр орчинд эргүүл, хэв журмын харуулыг зохион байгуулж, нийтийн хэв журам сахиулах
- Сэжигтэй зүйл илэрсэн тохиолдолд удирдлагад яаралтай мэдэгдэж, холбогдох арга хэмжээг авахуулах

Төгсгөлийн үе:

- Голомтын бүс рүү орж , гарах тээврийн хэрэгсэл, явган зорчигчдын хөдөлгөөний хязгаарлалтыг зогсоох
- Онцгой комисс болон Засаг даргаас өгсөн чиглэлийн дагуу голомтын бүсэд ажилласан бие бүрэлдэхүүнийг буулгах, удирдлагаас тогтоосон газарт төвлөрүүлэх
- Голомтын бүсэд ажилласан алба хаагчдын хувцас, хэрэглэл болон бусад зүйлсийг ариутгах ажлыг зохион байгуулах

Голомтын бүсэд хорио цээрийн дэглэм сахиулах ажиллагаа дууссаны дараа онцгой комисс, шуурхай бүлэг, нутгийн гамшгаас хамгаалах албаны удирдлагаас дэглэмийг цуцлах шийдвэр өгөхөөс өмнө дур мэдэн дэглэм сахиулах ажиллагааг зогсоохыг хориглоно.

Тэгвэл цар тахал гэдэг нь юу гэсэн үг вэ? Цар тахал гэдэг нь тахал үүсгэж буй өвчний шинж, түүний эсрэг авах арга хэмжээ өөрчлөгдөөгүй гэсэн үг бөгөөд харин өвчний хамрах газар зүйн хүрээ тэлснийг хэлж байгаа нэр томъёо юм. ДЭМБ -ын гаргасан мэдэгдэлд дурдсанаар хүн ам дархлаагүй ямар нэгэн шинэ өвчин гарч урьдчилсан таамаглалыг даван олон хүнийг хамарч дэлхий нийтээр тархах үед цар тахал хэмээх тодорхойлолтыг өгдөг аж. Халдварт өвчний тархалт өндөр байгаа гадны ямар нэгэн оронд зорчоод ирсэн хүмүүс болон тухайн хүмүүсээс бусад хүн халдвар авч өвчин өөр өөр улс орнуудад шинээр тархаж байгаа тохиолдолд цар тахал гэж хараахан үздэггүй бөгөөд харин гаднаас зөөвөрлөгдөн орж ирсэн өвчин дэлхийн олон улс орнуудад тэсвэртэй оршиж улс орнууд дотор халдварын “хоёрдогч давлагаа” буюу гаднаас зөөвөрлөгдөх боломжийг хаачаад байхад улс орнуудын хүн амын дунд тухайн өвчин бие даан тархаж байгаа тохиолдолд уг халдварыг *цар тахал буюу пандемийн* хэмжээнд хүрсэн гэж зарладаг байна. Харин *тахал буюу эпидеми* гэдэг нь цөөн бүс нутаг буюу улс орны дунд халдварын тархалт огцом нэмэгдэхийг хэлнэ.

Тодорхой өвчин дэлхий нийтийг хамарсан цар тахал болсныг зөвхөн ДЭМБ зарлах ба дэлхий нийтийг хамарсан хуурамч түгшүүр төрүүлэхгүйн тулд олон хүчин зүйлийг тооцож, маш сайн нягталж үзсэний үндсэн дээр зарладаг.

Томуугийн цар тахал хүн төрөлхтний түүхэнд хэд хэдэн удаа тохиолдож байсан байна. 20 зуунд томуугийн 3 цар тахал бүртгэгдсэн байна. Үүнд:

- Испани томуу (H1N1; 1918-1919) – 50 -100 сая хүн ам дэлхийн хэмжээнд нас барсан
- Азийн томуу (H2N2; 1957-1958) – 2 сая хүн нас барсан
- Хон Конг томуу (H3N2; 1968-1969) – 1 сая хүн нас барсан нь бүртгэгдсэн байна.

COVID-19 буюу коронавирус цар тахлын сүүлийн үеийн мэдээ: / Олон улсад /

COVID-19 CORONAVIRUS PANDEMIC

Last updated: May 06, 2021, 16:49 GMT

[Weekly Trends](#) - [Graphs](#) - [Countries](#) - [News](#)

Улс орнууд дахь тохиолдлуудыг
графикаар харуулбал:

Coronavirus Cases:

156,365,369

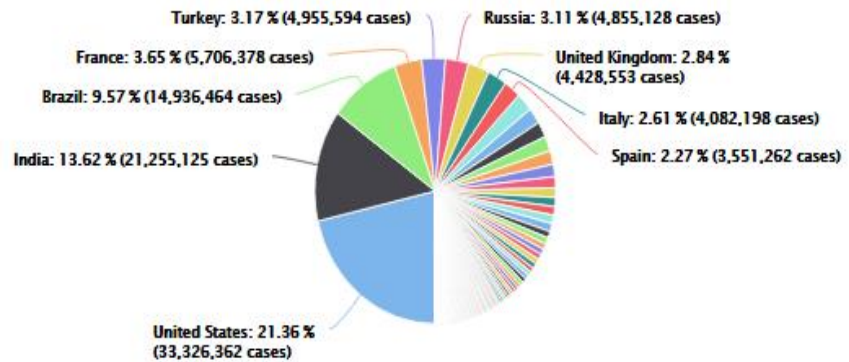
[view by country](#)

Deaths:

3,262,856

Recovered:

133,741,131

Олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр: АНУ нь олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр дараах арга хэмжээг авч ажиллаж байна.

- *Хууль сахиулах байгууллагуудыг олны сэтгэл зүйд сургах.* Хэрэв хууль сахиулагчид эсэргүүцлийн жагсаалд хандах хандлага нь үймээн самуунтай тэмцэх сургалтад найдаж байгаа бол офицерууд аль хэдийн тогтворгүй эсвэл догдолсон бүлэглэлийг даамжруулах магадлалтай. Офицеруудын ихэнх сургалт тактик дээр төвлөрдөг бол эсэргүүцлийн цагдаа нь олон хүний сэтгэлзүйн талаар ойлголттой байхыг шаарддаг.
- *Орон нутгийн хууль сахиулах байгууллагуудтай уялдуулан жагсагчдын үндсэн хуулиар олгогдсон эрхийг албан тушаалтнуудад ойлгуулах.* Офицеруудын сургалт нь офицеруудад жагсаалд оролцогчдын үндсэн хуулиар олгогдсон эрхийг ойлгуулах ёстой. Олон нийтийн цугларах эрхийг цаг хугацаа, газар, хэв маягийн хязгаарлалтад үндэслэн хязгаарлаж болох боловч Офицеруудыг Нэгдүгээр нэмэлт өөрчлөлтөөр олон нийтийн гишүүдийн эрхийг хамгаалахад ямар үүрэг гүйцэтгэж байгааг ойлгоход сургах хэрэгтэй. Олон нийтийн цугларалтыг хамгаалах үүргээ ойлгосноор офицерууд жагсаал цуглаанд оролцогчидтой илүү үр дүнтэй харилцаж, олон нийтийн хууль сахиулах байгууллагад итгэх итгэлийг дээшлүүлж чадна.
- *Хууль сахиулагчдын сургалтад хурцадмал байдлыг бууруулахын ач холбогдлыг онцлон тэмдэглэ.* Олон хүний сэтгэлзүйн талаарх ойлголттой зэрэгцэн сургалт нь олон нийтийн жагсаалын хүрээнд нөхцөл байдлыг бууруулах, харилцаа холбооны тактикийн ач холбогдлыг онцлох ёстой. Төрийн болон орон нутгийн хууль сахиулах байгууллагуудын ажилтнууд харилцааг тайван, мэргэжлийн түвшинд зохицуулах чадвартай байх нөхцөлийг бүрдүүлэхэд анхаарлаа төвлөрүүлснээр жагсаал бослого болохоос сэргийлж чадна.
- *Эсэргүүцлийн жагсаал цуглааны үеэр эсвэл ойролцоо шинжилгээнд хамрагдах боломжийг өргөжүүлэх.* Олон нийтийн цугларалтад өртөх магадлалтай эсвэл бодит эрсдэлтэй байсан ч гэсэн хүмүүс цар тахлын үеэр эсэргүүцлийн жагсаалд оролцсон. Засаг даргын тамгын газрууд

эсэргүүцлийн жагсаал цуглааны үеэр эсвэл ойролцоох тестийн хүртээмжийг нэмэгдүүлэх, эсэргүүцэгчдийг шинжилгээнд хамруулах замаар орон нутгийг дэмжихэд туслах болно.

- *Эсэргүүцэгчдэд зориулсан туршилтыг эрэмбэлж, тестийг хэн авах ёстой, хэзээ тохиромжтой болох талаар олон нийтэд тууштай мессеж хүргэх.*
- *Хүрээлэнгийн хамт олон, эмийн бус үйл ажиллагаа (NPIs).* Нийгмийн эрүүл мэндийн чиглэлээр чиглэсэн, хурдан хэрэгжүүлж буй арга хэмжээнүүд нь COVID-19-ийн тархалтаас урьдчилан сэргийлэх, багасгах, эрүүл мэндийн үйлчилгээ, нийгмийн тасалдлыг бууруулах боломжтой юм. Төрийн удирдагчид ямар NPI-ийг байрлуулахаа шийдэхдээ хариу арга хэмжээ авахдаа хувийн, олон нийтийн болон хүрээлэн буй орчны цогц арга хэмжээг багтаасан байх ёстой. Бусад анхаарах зүйлс нь нийгмийн болон соёлын хүчин зүйлүүд, тухайлбал NPI-ийг хүлээн зөвшөөрөх, COVID-19-тэй холбоотой мэдлэг, хандлага, дадлыг ойлгох зэрэг орно. Өвчнийг хянах, урьдчилан сэргийлэх төвүүд NPI-тэй холбоотой COVID-19 зөвлөмж, зааврыг гаргасан бөгөөд практикт хэрэгжүүлснээр COVID-19-ийн тархалтыг бууруулах, бууруулах боломжтой юм. Жишээлбэл, тэд эндээс маск зүүх талаар зөвлөмж, анхааруулга гаргажээ.
- *Гар угаах цэгийн хүртээмж, гар ариутгагч бодис түгээх ажлыг нэмэгдүүлэх;*
- *Газар дээр нь халдварт өвчний тандалт хийх, / эсвэл шинжилгээ хийх/*
- *Бөөнөөр цугларах орон зайг нэмэгдүүлэх нь оролцогчдын хоорондын холбоог хязгаарлах*
- *Оролцогчид болон хууль сахиулагчдад маск, бээлий, бусад XXX-ээр хангах* (гал сөнөөгчид, эрүүл мэндийн ажилтнууд гэх мэт төвийг сахисан талуудыг ашиглах, болзошгүй зөрчилдөөнөөс зайлсхийхийн тулд материал тараах)
- *Ард иргэдийг вакцинжуулалтад хамруулах*

Монгол улсын хэмжээнд цар тахал Covid-19 өвчний өнөөгийн байдал, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах чиглэлээр хийгдэж буй арга хэмжээ, түүний үр дүн:

Монгол улсын хувьд COVID 19 коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх, олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах үйл ажиллагаа нь үндсэндээ 3 үе шаттай явагдаж байна.

1. COVID 19 коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх, гаднаас зөөвөрлөгдөн орж ирэх эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн Улсын Онцгой комиссын шийдвэрт үндэслэсэн арга хэмжээ
2. COVID 19 коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх, дотоодод алдагдсан халдварыг хумих, цар хүрээг нэмэгдүүлэхгүй байхад чиглэсэн Улсын Онцгой комиссын шийдвэрт үндэслэсэн арга хэмжээ
3. COVID 19 коронавирусын эсрэг вакцинжуулалтын ажлыг эрчимтэй зохион байгуулах, иргэдийг идэвхтэй хамрагдахад чиглэсэн Улсын Онцгой комиссын шийдвэрт үндэслэсэн арга хэмжээ

2020.11.10-нд Улсын Онцгой комисс хуралдан дотооддоо алдсан гэх албан ёсны мэдээллийг өгснөөр 2-р үе шат буюу COVID 19 коронавирусээс урьдчилан сэргийлэх, дотоодод алдагдсан халдварыг хумих, цар хүрээг нэмэгдүүлэхгүй байхад чиглэсэн Улсын онцгой комисс, Цагдаагийн Ерөнхий газар болон хууль сахиулах чиг үүрэг бүхий байгууллагууд, Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар, Эрүүл мэндийн яамны харьяа Эрүүл мэндийн төв байгууллагууд, Нийслэлийн Онцгой байдлын газар, Хэвлэл

мэлээллийн газрууд хамтран олон нийтийн аюулгүй байдлыг хангах ажлыг өөрсдийн чиг үүргийн дагуу үйл ажиллагааг зохион байгуулан ажиллаж эхэлсэн.

Үүнд:

- Улсын онцгой комисс – 25 гишүүн
- Цагдаагийн Ерөнхий газар болон хууль сахиулах чиг үүрэг бүхий байгууллагууд – 5000 алба хаагчид
- Нийслэлийн Мэргэжлийн хяналтын газар – 700
- Эрүүл мэндийн яамны харьяа Эрүүл мэндийн төв байгууллагууд -2500 орчим алба хаагчид тус тус ажиллаж байна.

COVID 19 коронавирус халдварт өвчин гарсан бүс, нутаг дэвсгэрт хорио цээрийн бүс байгуулж, дэглэм тогтооход оролцох цагдаагийн байгууллага, алба хаагчид

- Ажиглалт хийх
- Шалгалт хийх
- Хязгаарлалт, хориг тавих
- Мэдээлэл цуглуулах
- Хүн, тээврийн хэрэгслийн хөдөлгөөнд хяналт тавих
- Техник хэрэгсэл ашиглан хяналт тавих зэргээр чиг үүргийнхээ дагуу үйл ажиллагааны төлөвлөгөө гарган мөрдөж ажиллаж байна.

Мөн COVID 19 коронавирус халдварт өвчин гарч, хорио цээрийн дэглэм тогтоосон бүсэд цагдаагийн байгууллага нь:

- Хөдөлгөөнт болон явган эргүүлийг зохион байгуулах
- Хэв журмын харуул ажиллуулах
- Шалган нэвтрүүлэх цэгээр орох, гарах хөдөлгөөнд хяналт шалгалт хийх
- Голомтын төв цэгт хорио цээрийн хамгаалалт зохион байгуулах
- Бичиг баримт шалгах
- Хүний бие, тээврийн хэрэгсэл, эд зүйл, ачаа тээшинд үзлэг хийх
- Сэжиг бүхий эд зүйлийг түр хураан авах
- Хорио цээрийн дэглэм зөрчсөн үйлийг илрүүлж, эрх бүхий албан тушаалтанд шилжүүлэн шийдвэрлэх гэх мэт үйл ажлыг 24 цагийн турш бие бүрэлдэхүүнийг хүртээмжтэй, хариуцлагатай хуваарилан иргэдийн дунд хорио цээрийн дэглэмийг сахиулахад анхааран ажиллаж байна.

Дараах зөвлөмжүүдийг гаргаж аж ахуйн нэгж байгууллага, ард иргэдэд чандлан сахихыг анхааруулж байна.

- Ажилтанд ханиад, томууны шинж тэмдэг илрэх тохиолдолд эмнэлэгт хандах, ажлын байранд ирэхгүй байхыг зөвлөх
- Бүх сайт, кэмп болон оффисын орчинд нэмэлт цэвэрлэгээ, халдваргүйжүүлэлт хийх
- Ажлын уян хатан зохицуулалт хийх, чухал ажил үүргийг ээлжээр гүйцэтгэх, мэдээлэл технологийн хэрэглээг нэмэгдүүлэх зэргээр биечлэн байлцах хурал, уулзалтуудыг багасгах
- Оффисын ажилтнуудыг гэрээсээ ажиллах боломжоор хангах
- Оффис болон сайтад зайлшгүй шалтгаанаас бусад тохиолдолд зочид, харилцагчдыг хүлээж авахгүй байх
- Ажлын өдөр, үдийн цайны цаг эхлэх дуусах цагийг уян хатан болгох

- Ажилчдад үйлчлэх автобусны тоог зайнаас харьцах, зайтай зорчих шаардлагад нийцүүлэн нэмэх
- Үйл ажиллагааны багт хамаарахгүй ажилтнуудын гадаад, дотоод томилолтыг дараагийн мэдэгдэл ирүүлэх хүртэл түр хориглох
- Хоолыг авч явахад зориулсан савлагаатай болгох
- Ард иргэдийг вакцинжуулалтад идэвхтэй хамруулах

Дүгнэлт. Нийгэм бүхэлдээ хувьсан өөрчлөгдөж улс орон эрчимтэй хөгжиж байгаа өнөөгийн нийгэмд хүн төрөлхтний соёл, зан заншил, ёс суртахуун нь даган хөгжиж амар амгалан тайван, эрүүл орчинд ажиллаж амьдрах хүсэл сонирхол илүү болсон боловч тэр бүр энэ нь биелэгдэхэд хэцүү цаг үе болоод байна. Энэ нь сайны хажуугаар саар гэхтэй адил зүйл юм. Улс эх орон хөгжихийн хэрээр баян хоосны ялгаа ихсэж, хувь хүний аливаа зүйлд хандах хандлага хоорондоо харилцан адилгүй болсноор сэтгэл сэрдхийлгэм аюул заналт осол, гэмт хэрэг, олныг айдаст автуулам үйл явдал хэргүүд ихсэх хандлагатай болсон. Мөн хүн төрөлхтний эдэлж хэрэглэж буй эд хогшил, амьдарч буй орчин нөхцөл, идэж хоол хүнснээс шалтгаалан олон нийтийн дундах өвчлөл болон өвчний төрөл зүйл төсөөлөхийн аргагүй ихэссэн.

Дэлхий нийтэд Ковид-19 буюу цар тахлын халдвар, түүнээс урьдчилан сэргийлэхтэй холбоотойгоор нэн түрүүнд амьд явах эрх, эрүүл мэндээ хамгаалуулах, эмнэлгийн тусламж үйлчилгээ авах эрхийг хөндсөн юм. Үүний зэрэгцээ хүний бусад эрх, эрх чөлөөгөө хамгаалуулах, гадны улс оронд байгаа иргэд тухайн улсын иргэдийн адил эрх үүрэг эдэлнэ гэдэг хүний эрхийн олон төрөл хэлбэрийг хөндөж, хөдөлмөрлөх, сурч боловсрох, шилжин суурьших, аж ахуй эрхлэх зэрэг эрх зөрчигдсөн асуудал гарсаар байна. Аль хэдийн 222 орны 156,365,369 орчим хүнд халдварлаж, нас баралтын тохиолдол 3,262,856 гаруйд хүрээд буй COVID-19 цар тахал нь эдийн засаг, хөдөлмөрийн зах зээлийг цочроогоод зогсохгүй зөвхөн нийлүүлэлт (бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ) төдийгүй эрэлтэд (хэрэглээ, хөрөнгө оруулалтад) нөлөөлж байна.